

Asia: VN/21671/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi yleisistä kielitutkinnoista annetun lain muuttamisesta.

Opetushallitus esittää lausuntonaan seuraavaa:

Opetushallitus kannattaa esitystä kokonaisuudessaan ja pitää esitettyjä muutoksia tarpeellisina koko järjestelmän toimivuuden kannalta. Opetushallitus myös kiittää mahdollisuudesta osallistua muutoksia koskevaan harkintaan.

Opetushallitus pitää tärkeänä, että Hallituksen esityksessä on avattu yksityiskohtaisesti ja selkeästi monia sellaisia seikkoja ja asiakokonaisuuksia, jotka muodostavat nykyisen lainsäädäntötyön perustan (esim. tietosuoja, henkilötietojen käsittely, ehdotuksen erilaiset vaikutukset).

Vilpillisen menettelyn ehkäisyyn ja tapausten selvittelyyn on tarvittu jo pidemmän aikaa selkeämpää toimintamallia ja seurauksia vilppiin syylistyneelle. Asiasta säättäminen keventää ja helpottaa tutkintojärjestelmässä toimivien tahojen työmäärää ja takaa tutkinnon suorittajan oikeusturvan vilppiepäilytilanteissa. Opetushallitus luo säädöksen pohjalta menettelyt ja sopii niistä keskeisten toimijoiden eli tutkintojen järjestäjien sekä Jyväskylän yliopiston Soveltavan kielentutkimuksen keskuksen SOLKIn kanssa. Yleisiä kielitutkintoja koskevat verkkosivut ovat uudistumassa ja asiasta tullaan tiedottamaan myös verkkosivuilla. Laajemmin vilpillisten menettelyjen väheneminen parantaa yleisten kielitutkintojen laatua ja vahvistaa järjestelmän luotettavuutta.

Yleiset kielitutkinnot perustuvat usean eri toimijan hyvään yhteistyöhön. Hallituksen esityksessä on käyty läpi ja huomioitu muutostarpeita kaikkien keskeisten toimijoiden osalta.

Opetushallitus kannattaa esitettyä muutosta, jonka mukaan Opetushallitus perisi tutkintomaksut järjestäjien sijaan ja tutkintojen järjestäjät laskuttaisivat Opetushallitusta sopimukseen perustuen. Menettely helpottaisi tutkinnon järjestäjien toimintaa ja keskittäisi maksujen perimisen yleisistä kielitutkinnoista ja järjestelmän toiminnasta vastaavaan Opetushallitukseen. Tämä helpottaisi myös järjestelmän kokonaiskustannuksien seuraamista. Esitämme kuitenkin harkittavaksi, olisiko lain jatkovalmistelussa tarpeen arvioida menettelyn suhdetta hankintalainsäädäntöön ja/tai kilpailulakiin. Opetushallitus kiinnittää myös huomiota siihen, että Opetushallituksen resurssien tulee olla suhteessa sille määrättäviin lisätehtäviin.

Oikaisuvaatimus on Opetushallituksen näkemyksen mukaan muutoksenhakekeinona hyvä keveytensä ansiosta verrattuna tuomioistuinkäsittelyyn. Tässäkin uudistuksessa on kuitenkin muistettava ottaa huomioon työmäärän lisäys Opetushallituksessa ja huolehtia työn tekemiseen riittävästä resursseista. Lisätyötä on odotettavissa erityisesti tutkintomaksujen palauttamista koskeissa oikaisuvaatimustapauksissa.

Tutkintomaksujen palautuksen ehtoihin on tarvittu selkeyttä. Luonnoksessa esitetty 11 § uusi 2 momentti tarkentaisi tervetulleesti maksun palautuksen ehtoja perusteiden ja menettelyjen osalta. Osaltaan tämä voi myös johtaa siihen, että perusteettomat osallistumisperuutukset vähenisivät merkittävästi.

Tutkintotoimikunta on keskeinen tutkintojärjestelmän kehittämisessä ja sen toimeenpanossa. Opetushallitus kannattaa tutkintotoimikunnan tehtävistä säätämistä omassa pykälässään.

Opetushallitus kannattaa esitystä, jonka mukaan tutkintotoimikunnassa tulee olla kielitutkintojärjestelmän kannalta relevanttia asiantuntemusta. Ehdotamme kuitenkin 3§ pientä muotoilun muutosta. Ehdotuksemme on:

Tutkintotoimikunnan jäsenten tulee edustaa ainakin kielen opetuksen, kielitaidon testauksen ja työmarkkinoilla tarvittavan kielitaidon asiantuntemusta.

Tutkintojärjestelmän toimivuus edellyttää riittävää ja maantieteellisesti kattavaa määrää tutkinnon järjestäjiä. Opetushallitus kannattaa, pääosin voimassa olevan lain mukaista, tutkinnon järjestäjien tehtävien tyhjentävää luettelointia. Opetushallitus tulee ohjeistamaan tutkinnon järjestäjiä sen tehtävistä osin aiempien käytäntöjen mukaisesti, ml. ennakolliset toimenpiteet, joilla pyrittäisiin estämään järjestyksen rikkomiset ja vilpilliset menettelyt tutkintotilaisuuksissa.

Yhteenvedona Opetushallitus toteaa, että Hallituksen esityksessä esitettyt muutokset tulevat selkiyttämään huomattavasti Yleisten kielitutkintojen lainsäädäntöä ja sitä kautta tutkintojärjestelmän yleistä toimivuutta.

Kalajoki Saara
Opetushallitus